

HANDLEIDING

Brus-boekje middenbouw

Aan de slag - Wat is een brus?

Een brus is een broer of zus van een kind dat ernstig ziek is en kinderpalliatieve zorg ontvangt. Deze kinderen maken thuis vaak veel mee, maar laten dit op school niet altijd zien.

Het brus-boekje helpt: het kind zich te uiten, jou inzicht te geven in wat er speelt en passende ondersteuning te bieden op school.

Zo gebruik je het boekje

1. Startmoment

Gebruik het boekje aan het begin van het schooljaar, óf wanneer je het boekje ontvangt.

- Plan een rustig één-op-één moment.
- Informeer ouders dat je ermee werkt.
- Betrek zo nodig intern begeleider of stagiair.

3. Samen invullen

- Laat het kind zelf een pagina kiezen om mee te beginnen.
- Werk in kleine stukjes, het hoeft niet in één keer.
- Teken, kleuren of vertellen is allemaal goed.
- Help waar nodig met het verwoorden van gedachten en gevoelens.
- Corrigeer niet: het proces is belangrijker dan het resultaat.

Stel open vragen, vat af en toe samen wat het kind vertelt en volg het tempo en de onderwerpen van de brus.

5. Nabespreking

Blader het boekje nog even samen door. Vraag ook wat de brus ervan vond. Geef erkenning voor wat het kind heeft gedeeld, bijvoorbeeld: "Fijn dat je dit hebt verteld." Bespreek eventuele relevante punten met ouders.

7. Overdracht

Aan het einde van het schooljaar draag je het boekje over aan de volgende leerkracht.

Tip! lastig om een rustig moment te vinden om het boekje in te vullen samen met je leerling? Vraag hulp van de intern begeleider. Heb je een stagiair? Ook die kan jou de ruimte geven om een leerling even apart te nemen

2. Introduceer het boekje

Leg duidelijk uit wat het boekje is en waarom het bestaat. Vertel bijvoorbeeld:

- Dit boekje is voor kinderen met een zieke broer of zus.
- Soms helpt het om dingen op te schrijven, te tekenen of erover te praten.
- Alles mag verteld worden, niets moet.

Dit helpt bij herkenning en normaliseert gevoelens.

4. In gesprek blijven

Vraag bijvoorbeeld:

- "Kan je daar iets meer over vertellen?"
- "Hoe was dat voor jou?"
- "Wanneer merk je dat het moeilijk is?"

Forceer niets. Het kind bepaalt wat het wil delen.

6. Terugkerende momenten

Pak het boekje opnieuw erbij:

- rond rapportgesprekken
- bij veranderingen thuis
- wanneer gedrag verandert

Vraag bijvoorbeeld:

"Is er iets veranderd sinds de vorige keer?"

In gesprek & signaleren

Gedrag om alert op te zijn

Brussen in de middenbouw begrijpen steeds beter wat ziekte betekent. Tegelijkertijd vinden zij het vaak lastig om gevoelens onder woorden te brengen. Spanningen worden daardoor niet altijd uitgesproken, maar kunnen zichtbaar worden in gedrag.

Mogelijke signalen:

- teruggetrokken gedrag
- boos of opstandig gedrag
- angstige of sombere gevoelens
- moeite met concentreren
- lichamelijke klachten (zoals buikpijn, hoofdpijn of vermoeidheid)
- overmatig verantwoordelijk gedrag
- zichzelf wegcijferen
- plots beter óf slechter presteren

Sommige brussen nemen onbewust een rol aan:

- De clown – – maakt grapjes om spanning te verminderen.
- De held – probeert alles goed te doen.
- De hulpverlener – zorgt veel voor anderen.
- De aanpasser – trekt zich terug en vraagt weinig aandacht.
- Het zwarte schaap – laat probleemgedrag zien.
- Het perfecte kind – probeert geen extra zorgen te veroorzaken.

Wanneer extra ondersteuning nodig?

Schakel de intern begeleider in bij:

- aanhoudende gedragsverandering
- tekenen van overbelasting
- zorgen over welzijn of ontwikkeling

Het is belangrijk om oog te hebben voor deze signalen en hierover in gesprek te gaan met de brus en de ouders. Het kunnen signalen zijn dat een kind extra ondersteuning nodig heeft.

Wanneer extra ondersteuning nodig? Schakel de intern begeleider in bij:

- aanhoudende gedragsverandering
- tekenen van overbelasting
- zorgen over welzijn of ontwikkeling

Wat helpt brussen op school?

1. Zie het kind, niet alleen de thuissituatie

- Spreek het kind aan bij de eigen naam, en dus niet 'de broer/zus van ...' Het is belangrijk dat zij zich als individu erkend voelen.
- Geef regelmatig kleine momenten van persoonlijke aandacht.

2. Blijf in contact

- Korte één-op-één check-ins werken vaak beter dan lange gesprekken.
- Neem zelf het initiatief om af en toe te vragen hoe het gaat.
- Vraag concreet:
 - "Hoe gaat het thuis?"
 - "Maak je je ergens zorgen over?"
 - "Is er iets waar ik je mee kan helpen?"
- Respecteer het ook als de brus niet in gesprek wil.

3. Erken emoties

- Benoem gevoelens die je ziet: "Ik zie dat je verdrietig bent."
- Laat weten dat gevoelens als verdriet, boosheid, jaloezie of zorgen begrijpelijk zijn.
- Help het kind woorden te geven aan wat het ervaart.

4. Werk samen met ouders

- Vraag ouders belangrijke gebeurtenissen te delen.
- Gebruik het kind niet als informatiebron over de ziekte.

5. Help bij contact met klasgenoten

- Sommige brussen vinden het lastig om over hun thuissituatie te praten.
- Denk samen na over hoe het kind kan reageren op vragen of opmerkingen van klasgenoten.
- Respecteer altijd wat het kind wel en niet wil delen.

6. Zorg voor een veilige plek

- Spreek af bij wie het kind terecht kan op school.
- Dat hoeft niet altijd de eigen leerkracht te zijn.